

חברון – מאז ולתמיד
הרב מואיז נבון

~ אברהם ~

בראשית פרק יג, יד-יח

(יד) ויקַן אֶמְרָא אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרָד לֹוט מַעֲמֹו שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה שָׁם צִפְנָה וְנִגְבְּה וְקִדְמָה וְיָמָה: (טו) כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְנַנֶּה וּלְזָרְעֶךָ עַד עוֹלָם: (טז) וְשָׂמֵתִי אֶת זָרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִם יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אֶת עֲפַר הָאָרֶץ גַּם זָרְעֶךָ יִמְנָה: (יז) קוּם הַתְּהַלֵּךְ בְּאָרֶץ לְאֶרְכָּה וּלְרַחֲבָה כִּי לְךָ אֶתְנַנֶּה: (יח) וַיֵּאָהֵל אַבְרָם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֶי מִמְרָא אֲשֶׁר בְּחִבְרוֹן וַיְבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְקוֹק: פ

מלבי"ם בראשית פרק יג פסוק יח

ויאהל. ע"י דבור הזה עקר אהלו ממקום זה והתישב בחברון כיון שניתן לו רשות להתישב בכ"מ:

העמק דבר בראשית פרק יג פסוק יח

ויאהל אברם וגו'. התהלך בארץ ובכל מקום בואו קבע אוהלים לדירת עראי: ויבא. משוט בארץ והתהלך בה: **וישב. בקבע:**

רש"ר הירש בראשית פרק יג פסוק טז

כעפר הארץ. יש להסתפק, אם פשוטו של המקרא כמשמעו, - כאילו אין מספר לזרע אברהם. הן ישראל נמנו פעמים רבות, - ואין שבח ישראל ברוב המונים: "לא מרבכם... כי אתם המעט" (דברים ז, ז). ... ייתכן, שזה שבחו של עם אברהם: דומה, שאין לך אומה, שכל בניה יצאו מאב אחד; אך אחד היה אברהם, וממנו יצא המון עם רב - וכולו "משפחה" אחת. משפחת ישראל היא הגדולה שבמשפחות תבל. ...

בראשית פרק כג, א-ב

... (ב) וַתָּמָת שָׂרָה בְּקָרִית אַרְבַּע הוּא חִבְרוֹן בְּאָרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וּלְכַפְתָּהּ: **רש"י** (ב) בקרית ארבע - ... על שם ארבעה זוגות שנקברו שם איש ואשתו אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה: ... (יט) וְאַחֲרַי כֹּן קָבַר אַבְרָהָם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מַעְרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה עַל פְּנֵי מִמְרָא הוּא חִבְרוֹן בְּאָרֶץ כְּנָעַן: (כ) וַיָּקָם הַשְּׂדֵה וְהַמַּעְרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם לְאַחֲזֵת קֶבֶר מֵאֵת בְּנֵי חֵת: ס

~ דוד ~

שמואל ב פרק ב, א-ה

(א) ויהי אחרי כן וישאל דוד ביקוק לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר יקוק אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר **חברונה**: (ב) ויעל שם דוד וגם שתי נשיו אחינעם היזרעלית ואביגיל אשת נבל הפרמלי: (ג) ואנשיו אשר עמו העלה דוד איש וביתו וישבו בערי חברון: (ד) ויבאו אנשי יהודה וימשחו שם את דוד למלך על בית יהודה ויגדו לדוד לאמר אנשי גֵּיִשׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ אֶת שָׂאוֹל: ס

~ חזרה ~

המאה 16

- רב מלכיאל אשכנזי ומגורשי ספרד – מייסד העיר (1540), בונה ביה"כ "אברהם אבינו" (מרכז ללימוד **קבלה**)
- רב אליהו די וידאש – "ראשית חכמה" (**קבלה ומוסר**), רב חברון
- רב שלמה עדני – "מלכת שלמה" (על **המשנה**)

המאה 17

- רב אליעזר בן ארחה – **שד"ר** ששם חברון "על המפה", רב חברון, 50 ספרים
- רב אברהם אזולאי – "חסד לאברהם" (**דגש על א"י**)
- רב אברהם ישראל זאבי (**נכד**) של רב אברהם אזולאי – שו"ת אורים גדולים

המאה 18

- [רב חיים דוד אזולאי (חיד"א)]
- רב אהרן אלפנדרי – איזמיר לחברון
- רב מרדכי רוביו – שו"ת שמן המר (היתר מכירה), רב חברון

המאה 19

- חב"ד
- רב דוב בער "מיטלער רבי" - שולח משפ' סלונים ותלמידים לייסד ישיבה (1815)
- רב מנחם מנדל "צמח צדק" - שולח מנוחה רחל סלונים בת רב דב בער (1850)
- מנוחה רחל סלונים – "אדמורית", מהפכנית: אשקנזים+ספרדים
- רב יהודה ביבאס – מבשר ציון, כוכב בין לאומי, רואה הרמוניה בחברון כהגשמה משיחית, מביא ספרייה ענקית
- רב חיים חזקיהו מדיני – שו"ת שדה חמד (18 כרכים), רב חברון, מביא ספרייה ענקית

המאה 20

- רב אליהו סוליימן מני – "זיכרונות אליהו" (הלכה וקבלה), רב חברון
- רב סוליימן מנחם מני – "ממני פריד", רב חברון
- רב נתן צבי פינקל ה"סבא מסלבודקה" – מייסד ישיבת סלבודקה, מוסר: "גדלות האדם"
- תלמידו: רב יחזקל סרנא - מייסד ישיבת סלבודקה בחברון << בי-ם (ישיבת חברון)
- תרפ"ט – 67 נרצחים, סוף הישוב
- ששת ימים - רב גורן והמדרגה השביעית
- פרופ' טבגר וחנוכת ביה"כ אברהם אבינו והחזרת ספרי תורה מהמאה 16

~ חברון מסמל ~

- עם ישראל – הרמוניה בין עדות
- ארץ ישראל – יסוד הנחלה
- תורת ישראל – משנה, קבלה, הלכה, מוסר

חברון: עם ישראל בארץ ישראל ע"פ תורת ישראל

